

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	2Cdo/195/2016
Identifikačné číslo spisu:	8214205616
Dátum vydania rozhodnutia:	27.04.2017
Meno a priezvisko:	JUDr. Viera Petříková
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2017:8214205616.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne S. bývajúcej v G., proti žalovanému I., bývajúcemu v G. zastúpenému JUDr. Jaroslavom Bódišom, advokátom so sídlom v Košiciach, Humenská 18, o vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov, vedenom na Okresnom súde Bardejov pod sp. zn. 3 C 157/2014, o dovolaní žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 20. januára 2016 sp. zn. 18 Co 99/2015, takto

rozhodol:

Z r u š u j e rozsudok Krajského súdu v Prešove z 20. januára 2016 sp. zn. 18 Co 99/2015 a vec mu vracia na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Bardejov (ďalej aj „súd prvej inštancie“) uznesením z 11. júna 2014 sp. zn. 2 C 81/2010 zastavil konanie ohľadom vyporiadania hnuteľných vecí. V prevyšujúcej časti nárok žalobkyne čo do vyporiadania nehnuteľnosti - rodinný dom, súpisné číslo XXXX., postavený na parcele č. XXXX/X, zastavané plochy a nádvoria, zapísané na LV č. XXXX, katastrálne územie G. vylúčil na samostatné konanie, v ktorom bude rozhodnuté o všetkých trovách konania.

2. Okresný súd Bardejov rozsudkom z 3. februára 2015 č.k. 3 C 157/2014-27 prikázal nehnuteľnosti - rodinný dom, súp. č. XXXX, postavený na parcele č. XXXX/X a parcelu č. XXXX/X - zastavané plochy a nádvoria o výmere 368 m², zapísané na LV č. XXXX, kat. územie G. do výlučného vlastníctva žalobkyne s povinnosťou vyplatiť žalovanému na vyrovnanie majetkového podielu sumu 46 500 € v lehote do 90 dní odo dňa právoplatnosti tohto rozsudku. Výslovil, že o trovách konania bude rozhodnuté po právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej. Súd prvej inštancie pri rozhodovaní vychádzal z vypracovaného znaleckého posudku číslo 79/2012 nachádzajúci sa na č. l. 64 a nasl. pripojeného spisového materiálu sp. zn. 2 C 81/2010. Zo znaleckého posudku mal súd prvej inštancie za preukázané, že v rámci posúdenia možného fyzického rozdelenia predmetného rodinného domu znalec uviedol, že reálne rozdelenie je možné len vo vertikálnom smere, v žiadnom prípade nie v horizontálnej rovine. Poznamenal však, že nie je prípustná akákoľvek forma spoločného vlastníctva ani užívania, napr. domového schodiska, komína, vodomero, hlavných uzáverov a prechodov konštrukcií, prípadné možné rozdelenie stavby v horizontálnej rovine je v zmysle zásad reálnej delby nehnuteľností v rámci

vyporiadania bezpodielového spoluvlastníctva manželov neprípustné. Vzhľadom na to tak znalec stanovil všeobecnú trhovú hodnotu rodinného domu súp. číslo XXXX postaveného na parcele č. XXXX/X a vonkajšími úpravami na celkovú hodnotu 93 000 €, a preto súd zaviazal žalobkyňu vyplatiť žalovanému na vyrovnanie majetkového podielu sumu 46 500 €, čo predstavuje polovicu trhovej hodnoty predmetných nehnuteľností. Proti tomuto rozsudku súdu prvej inštancie podal žalovaný odvolanie.

3. Krajský súd v Prešove (ďalej aj „odvolací súd“) rozsudkom z 20. januára 2016 sp. zn. 18 Co 99/2015 potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie okrem výroku o trovách konania. Konštatoval, že v konaní o vyporiadanie BSM účastníkov konania nebol zo strany súdu prvej inštancie zvolený správny procesný postup v tom, že pripustil späťvzatie žaloby v časti vyporiadania hnutelných vecí a v tejto časti konanie zastavil, nakoľko je potrebné vyporiadavať celú masu BSM, teda všetkých vecí, ktoré boli nadobudnuté bez ohľadu na to, či sa účastníci dohodnú na vyporiadaní časti BSM. Poznamenal, že vždy je potrebné rozhodovať o celom BSM. Odvolací súd však napriek tomu konštatoval, že sú splnené podmienky podľa § 212 ods. 3 O.s.p., a teda že táto vada nemala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, a preto prejednal odvolanie žalovaného vo vzťahu už k vylúčenému majetku patriacemu do BSM, teda konkrétne rodinnému domu s pozemkom, ktorý nadobudli účastníci konania za trvania manželstva. K námietke žalovaného týkajúcej sa nedostatočne zisteného skutkového stavu odvolací súd uviedol, že z vykonaného dokazovania mal za preukázané, že žalovaný okrem požiadavky na reálnu deľbu nehnuteľnosti bol v priebehu konania procesne pasívny v tom, že po vypracovanom znaleckom posudku a výsluchu znalca, nemal žiadne podstatné pripomienky a výhrady k jeho záverom a nenavrhol ďalšie dôkazy. Poznamenal, že k všeobecnej hodnote nehnuteľnosti určenej znaleckým posudkom nemal nikto výhrady a tá bola stanovená metódami, ktoré sú bežne používané pri vypracovaní znaleckých posudkov. Konštatoval, že požadovaná reálna deľba by vzhľadom na závery znalca a rovnako vzhľadom na komplikované vzťahy účastníkov, bola neúčelná až neprípustná. Odvolací súd tak rozhodnutie súdu prvej inštancie ako vecne správne podľa § 219 ods. 1 O.s.p. potvrdil.

4. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal dovolanie žalovaný (ďalej aj „dovolateľ“), prípustnosť ktorého odôvodňoval ustanovením § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p. a jeho dôvodnosť ustanovením § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p. a § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p. Považoval tak rozhodnutie odvolacieho súdu, ako aj súdu prvej inštancie za zmatečné, nakoľko zmatečnosť rozsudku odvolacieho súdu je zrejماً v tom, že odôvodnenie rozsudku nekorešponduje s jeho výrokom. Uviedol, že odvolací súd v odôvodnení na str. 5 uvádza, že o trovách odvolacieho konania rozhodol podľa § 224 ods. 1 O.s.p. a § 150 ods. 1 O.s.p. a žiadnemu z účastníkov náhradu trov konania nepriznal, avšak vo výrokovej časti napadnutého rozsudku potvrdzuje rozsudok súdu prvej inštancie okrem výroku o trovách konania. Zmatečnosť rozhodnutia odvolacieho súdu videl aj v tom, že pokiaľ súd prvej inštancie hovorí o jednej nehnuteľnosti, odvolací súd hovorí o viacerých nehnuteľnostiach, čo nekorešponduje s uznesením súdu prvej inštancie, ktorým bol nárok na vyporiadanie nehnuteľnosti vylúčený na samostatné konanie. Namietal, že aj zo znaleckého posudku vypracovaného F. vyplýva, že posudzoval a ohodnocoval iba jednu nehnuteľnosť, a to rodinný dom a vôbec sa nezaoberal stanovením všeobecnej hodnoty pozemku. Zmatečnosť rozhodnutia súdu prvej inštancie videl zas v tom, že bez toho, aby právna zástupkyňa žalobkyne na pojednávaní konanom 3. februára 2015 kvalifikovane navrhla zmenu žalobného návrhu, súd prvej inštancie však vo svojom odôvodnení uviedol, že právna zástupkyňa na pojednávaní konanom 3. februára 2015 uviedla, že s prihliadnutím na rozsiahle dokazovanie navrhuje priznať žalobkyni predmetné nehnuteľnosti s povinnosťou vyplatiť žalovaného. Postupom oboch súdov bol tak v konečnom dôsledku poškodený. Vzhľadom k uvedeným skutočnostiam navrhol, aby dovolací súd zrušil rozsudok odvolacieho súdu ako aj rozsudok súdu prvej inštancie a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

5. Žalobkyňa sa k dovolaniu žalovaného písomne nevyjadřila.

6. Podľa prechodného ustanovenia § 470 ods. 1 Civilného sporového poriadku, zákona č. 160/2015 Z.z. (ďalej len „CSP“), ktorý nadobudol účinnosť 1. júla 2016, ak nie je ustanovené inak, platí tento zákon aj na konania začaté pred dňom nadobudnutia jeho účinnosti. Podľa § 470 ods. 2 veta prvá CSP (ale) právne účinky úkonov, ktoré v konaní nastali pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona,

zostávajú zachované.

7. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala včas strana sporu, zastúpená advokátom, bez nariadenia dovolacieho pojednávania dospel k záveru, že rozhodnutie odvolacieho súdu je potrebné zrušiť.

8. Vzhľadom k tomu, že dovolanie bolo podané pred 1. júlom 2016 (15. marca 2016), t. j. za účinnosti zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „O.s.p.“), dovolací súd postupoval v zmysle vyššie uvedeného § 470 ods. 2 CSP a prípustnosť dovolania posudzoval v zmysle § 236, § 237 ods. 1 a § 238 O.s.p.

9. Podľa § 236 ods. 1 O.s.p. bolo možné dovolaním napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa. Prípustnosť dovolania proti rozsudku odvolacieho súdu bola upravená v § 237 a § 238 O.s.p. S prihliadnutím na obsah dovolania najvyšší súd osobitne skúmal, či postupom (rozhodnutím) odvolacieho súdu nedošlo k odňatiu možnosti žalovaného konať pred súdom (§ 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p.).

10. Na vady konania, ktoré sú uvedené v § 237 ods. 1 O.s.p., je dovolací súd povinný prihliadať bez ohľadu na to, či ich dovolateľ uplatnil alebo neuplatnil (viď § 242 ods. 1 O.s.p.).

11. V zmysle článku 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej aj „dohovor“) každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo a verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávisle a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhoduje o jeho občianskych právach a záväzkoch. V zmysle článku 6 ods. 1 dohovoru jednou zo všeobecných záruk spravodlivého prejednávania veci pred súdom je zásada „rovnosti zbraní“. Tento princíp je jeden zo znakov širšieho konceptu spravodlivého súdneho konania a vyžaduje, aby každej procesnej strane bola daná primeraná možnosť predniesť svoju záležitosť jej protistrane. Koncept spravodlivého súdneho konania v sebe implikuje právo na kontradiktórne konanie, podľa ktorého procesné strany musia dostať príležitosť predložiť nielen všetky dôkazy potrebné na to, aby ich návrh uspel, ale aj zoznámiť sa so všetkými dôkazmi a pripomienkami, ktoré boli predložené s cieľom ovplyvniť rozhodnutie súdu a vyjadriť sa pred ním. Požiadavka, aby procesné strany v konaní mali možnosť dozvedieť sa a vyjadriť sa ku všetkým zhromaždeným dôkazom alebo k stanoviskám pripojeným v spise, sa aplikuje aj na odvolacie konanie.

12. Európsky súd pre ľudské práva vydal 13. januára 2015 rozsudok vo veci Trančíková proti Slovenskej republike, v ktorom sa zaoberal aj opodstatnenosťou námietky o nemožnosti vyjadriť sa k vyjadreniu protistrany v rámci odvolacieho konania. V tomto rozsudku dospel Európsky súd pre ľudské práva k názoru, že aj keď vyjadrenie k odvolaniu neobsahuje žiadne nové skutočnosti alebo argumenty, ku ktorým by sa procesná strana už nebola vyjadrila v predchádzajúcom priebehu konania a prípadne ide o vyjadrenie nemajúce vplyv na rozhodnutie odvolacieho súdu, musí byť druhému účastníkovi daná možnosť oboznámiť sa s ním, ak bolo formulované ako právna a skutková argumentácia (obdobne pozri aj rozsudok ESĽP vo veci Niderst-Huber proti Švajčiarsku č. 18990/91, 18.2.1997, § 27). V rozsudku sa doslovne uvádza, že „požiadavka, aby účastníci súdneho konania mali možnosť dozvedieť sa o všetkých predložených dôkazoch alebo vyjadreniach podaných v ich veci a vyjadriť sa k nim, sa vzťahuje na odvolacie konanie rovnako ako na prvostupňové konanie, a to napriek skutočnosti, že odvolanie nemusí vyvolať žiadnu novú argumentáciu“. Pokiaľ súd takúto možnosť druhej procesnej strane nevytvorí, dochádza k porušeniu práva na spravodlivé konanie, ktoré je zaručené článkom 6 ods. 1 Dohovoru (rovnako tak v rozsudku vo veci Niderst-Huber proti Švajčiarsku, § 29).

13. Právo účastníkov konania na doručenie procesných vyjadrení ostatných účastníkov je súčasťou práva na spravodlivé súdne konanie. Pritom nie je podstatné, či podľa názoru odvolacieho súdu ide o podanie skutkovo a právne významné alebo bezvýznamné, pretože túto skutočnosť posudzuje výlučne druhá strana konania. Každá strana musí mať možnosť nielen predložiť dôkazy a argumenty, ktoré považuje za nutné na to, aby jej požiadavky uspeli, ale aj zoznámiť sa s každým dokladom a pripomienkami predloženými súdu na účely ovplyvnenia jeho rozhodnutia a vyjadriť sa k nim.

Kontradiktórny spor znamená možnosť strany popierať (contra dicere) požiadavky a argumenty druhej strany a právo na to, aby vypočuli jej argumenty a návrhy (nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. II. ÚS 31/2016, III. ÚS 32/2015, I. ÚS 276/2016, I. ÚS 230/03, IV. ÚS 186/09, II. ÚS 18/2013).

14. Vychádzajúc z uvedeného bolo v preskúmvanej veci potrebné zohľadniť, že k odvolaniu žalovaného (viď č. I. 30 spisu) sa písomne vyjadrila žalobkyňa podaním doručeným súdu prvej inštancie osobne 27. marca 2015 (č. I. 44 spisu), žalovaný ale nemal možnosť sa o ňom dozvedieť a prípadne sa k nemu aj vyjadriť, lebo súd mu toto vyjadrenie žalobkyne nedoručil. Opomenutím doručenia tohto vyjadrenia žalovanému došlo k porušeniu jeho práva na spravodlivý proces v zmysle čl. 6 ods. 1 dohovoru a tým k odňatiu jeho možnosti konať pred súdom v zmysle ustanovenia § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p.

15. V okolnostiach preskúmvanej veci dospel dovolací súd k záveru, že postup odvolacieho súdu vykazuje znaky relevantné z hľadiska namietanej vady zmätočnosti. Rešpektujúc právne účinky podaného dovolania, ktoré v konaní nastali, dovolací súd zrušil napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 449 ods. 1 a § 450 CSP).

16. Dovolací súd pre úplnosť poznamenáva, že odvolací súd vo svojom jedinom výroku potvrdzoval rozsudok súdu prvej inštancie okrem výroku o trovách konania, v odôvodnení svojho rozhodnutia však uvádza, že o trovách odvolacieho konania rozhodoval podľa § 224 ods. 1 O.s.p. a § 150 ods. 1 O.s.p. tak, že vzhľadom k tomu, že išlo o vyporiadanie BSM účastníkov išlo o konanie v záujme oboch, preto žiadnemu z nich náhradu trov konania nepriznal. Dovolací súd pripomína, že ani súd prvej inštancie, ani odvolací súd o trovách konania dosiaľ nerozhodoval. Za nutné považuje dovolací súd taktiež poznamenať, že odvolací súd a rovnako tak aj súd prvej inštancie rozhodovali o vyporiadaní rodinného domu a parcely, na ktorej rodinný dom stojí, zo znaleckého posudku nachádzajúceho sa v pripojenom spise však vyplýva, že úlohou znalca bolo okrem iného zistiť trhovú hodnotu predmetného rodinného domu a nie zistenie trhovej hodnoty rodinného domu a pozemku, na ktorom je dom postavený.

17. O trovách pôvodného aj dovolacieho konania bude rozhodnuté súdom v novom rozhodnutí (§ 453 ods. 3 CSP).

18. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.